

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

23 mai 2022

PROJET DE LOI

**reconnaisant le caractère aliénable
des biens liés au passé colonial
de l'État belge et
déterminant un cadre juridique
pour leur restitution et
leur retour**

ARTICLES ADOPTÉS EN PREMIÈRE LECTURE

PAR LA COMMISSION
DE LA MOBILITÉ, DES ENTREPRISES PUBLIQUES ET
DES INSTITUTIONS FÉDÉRALES

PROJET DE LOI

**reconnaisant le caractère aliénable
des biens liés au passé colonial
de l'État belge et
déterminant un cadre juridique
pour leur restitution et
leur retour**

*Voir:*Doc 55 **2646/ (2021/2022):**

001: Projet de loi.
002: Amendement.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

23 mei 2022

WETSONTWERP

**tot erkenning van de vervreemdbaarheid
van goederen die verband houden
met het koloniale verleden
van de Belgische staat en tot vaststelling
van een juridisch kader
voor hun restitutie en teruggave**

ARTIKELN AANGENOMEN IN EERSTE LEZING

DOOR DE COMMISSIE
VOOR MOBILITEIT, OVERHEIDSBEDRIJVEN EN
FEDERALE INSTELLINGEN

WETSONTWERP

**tot erkenning van de vervreemdbaarheid
van de goederen die verband houden
met het koloniale verleden
van de Belgische Staat en tot vaststelling
van een juridisch kader
voor hun restitutie en teruggave**

(nieuw opschrift)

*Zie:*Doc 55 **2646/ (2021/2022):**

001: Wetsontwerp.
002: Amendement.

07087

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	: Parti Socialiste
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
Vooruit	: Vooruit
Les Engagés	: Les Engagés
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	: Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting bij de nummering van de publicaties:	
DOC 55 0000/000	Document de la 55 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi	DOC 55 0000/000	Parlementair document van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigegekleurig papier)

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 74 de la Constitution.

Art. 2

La présente loi a pour objet de déterminer un cadre juridique applicable à la restitution et au retour des biens liés au passé colonial de l'État belge.

Ce cadre s'inscrit dans une volonté de dialogue et de coopération entre l'État belge et l'État d'origine et peut prendre appui sur un accord bilatéral de coopération scientifique et culturelle, par le biais d'un traité à conclure entre ces deux États, destiné à compléter les principes établis par la présente loi.

Dans les conditions prévues par la présente loi, lesdits biens sont aliénables exclusivement en vue d'une restitution et d'un retour, à titre gratuit, à l'État d'origine.

Art. 3

Au sens de la présente loi, on entend par:

1° bien: le bien meuble relevant d'une collection muséale d'un des établissements scientifiques fédéraux et dont l'État belge est propriétaire, à l'exclusion des restes humains et des archives;

2° bien restituable: le bien issu de l'État d'origine ayant été acquis durant la domination politique et administrative exercée par l'État belge sur celui-là à partir, selon le cas, de la signature de l'Acte de la Conférence de Berlin en 1885 jusqu'à l'indépendance de l'État d'origine;

3° État d'origine: État de provenance du bien restituable et au profit duquel la restitution et le retour sont envisagés;

4° restitution: le transfert de propriété juridique du bien restituable, décidé conformément à la présente loi;

5° retour: la remise matérielle à l'État d'origine du bien restituable dont la restitution a été décidée conformément à la présente loi;

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 74 van de Grondwet.

Art. 2

Deze wet heeft tot doel een juridisch kader te scheppen voor de restitutie en de teruggave van de goederen die verband houden met het koloniale verleden van de Belgische Staat.

Dit kader past in het streven naar dialoog en samenwerking tussen de Belgische Staat en de Staat van herkomst en kan steunen op een bilateraal akkoord inzake wetenschappelijke en culturele samenwerking, door middel van een tussen deze twee Staten te sluiten verdrag, dat tot doel heeft de bij deze wet vastgestelde beginselen aan te vullen.

Onder de in deze wet bepaalde voorwaarden kunnen deze goederen slechts worden vervreemd met het oog op kosteloze restitutie en teruggave aan de Staat van herkomst.

Art. 3

Voor de toepassing van deze wet verstaat men onder:

1° goed: het roerend goed dat behoort tot een museumcollectie van een van de federale wetenschappelijke instellingen en dat eigendom is van de Belgische Staat, met uitzondering van menselijke resten en archieven;

2° restitueerbaar goed: het goed afkomstig uit de Staat van herkomst dat werd verworven tijdens de politieke en administratieve overheersing die de Belgische Staat op deze Staat heeft uitgeoefend sinds, naar gelang van het geval, de ondertekening van de Akte van de Conferentie van Berlijn in 1885 tot aan de onafhankelijkheid van de Staat van herkomst;

3° Staat van herkomst: de Staat waaruit het restitueerbaar goed afkomstig is en ten gunste waarvan de restitutie en de teruggave worden vooropgesteld;

4° restitutie: de overdracht van de juridische eigendom van het restitueerbaar goed, beslist overeenkomstig deze wet;

5° teruggave: de materiële overhandiging aan de Staat van herkomst van het restitueerbaar goed waarvan de restitutie overeenkomstig deze wet is beslist;

6° gestionnaire: l'établissement scientifique fédéral en charge de la gestion du bien restituable.

Art. 4

§ 1er. La restitution d'un bien restituable ne peut intervenir qu'en exécution d'un traité conclu entre l'État belge et l'État d'origine et sur la base d'un examen scientifique, à l'initiative de l'État belge ou de l'État d'origine, portant sur le caractère illégitime de l'acquisition du bien restituable, notamment en ce qu'il a été acquis sous la contrainte ou en raison de circonstances de violence.

Il appartient à l'État belge et à l'État d'origine de définir conjointement, au moyen d'un traité, les modalités de l'examen scientifique.

À la suite de cet examen scientifique, le Roi peut, par une décision spécialement motivée, décider de désaffecter et de restituer le bien restituable au profit de l'État d'origine.

§ 2. La décision de restitution emporte transfert de la propriété du bien restituable à l'État d'origine.

Elle est publiée au *Moniteur belge*.

Art. 5

§ 1er. Le retour du bien restituable dont la restitution est décidée, conformément à l'article 4, peut être sollicité auprès du gestionnaire.

Il appartient à l'État belge et à l'État d'origine de définir conjointement, au moyen d'un traité, les modalités de retour du bien.

§ 2. Quel qu'en soit le motif, si le retour ne peut intervenir immédiatement et aussi longtemps que le bien restituable n'est pas remis matériellement à l'État d'origine, il est conservé dans la collection muséale du gestionnaire où il se trouve au jour de l'adoption de la décision de la restitution. Le bien bénéficie, durant cette période, de la garantie de l'inaliénabilité, l'imprescriptibilité et l'insaisissabilité.

Durant cette période, l'État d'origine est associé à la conservation, la gestion et à la mise en valeur de ce bien.

6° beheerder: de federale wetenschappelijke instelling die belast is met het beheer van het restitueerbaar goed.

Art. 4

§ 1. De restitutie van het restitueerbaar goed kan enkel plaatsvinden in uitvoering van een verdrag gesloten door de Belgische Staat en de Staat van herkomst en op basis van een wetenschappelijk onderzoek, op initiatief van de Belgische Staat of de Staat van herkomst, met betrekking tot het onrechtmatige karakter van de verwerving van het restitueerbaar goed, in het bijzonder in die zin dat deze onder dwang of ten gevolge van gewelddadige omstandigheden werd verworven.

Het is aan de Belgische Staat en de Staat van herkomst om samen, door middel van een verdrag, de modaliteiten voor het wetenschappelijk onderzoek te bepalen.

Na dit wetenschappelijk onderzoek kan de Koning, bij een bijzonder gemotiveerde beslissing, beslissen het restitueerbaar goed te desaffecteren en te restitueren aan de Staat van herkomst.

§ 2. De beslissing tot restitutie heeft tot gevolg dat de eigendom van het restitueerbaar goed aan de Staat van herkomst wordt overgedragen.

Ze wordt gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad*.

Art. 5

§ 1. De teruggave van het restitueerbaar goed waartoe overeenkomstig artikel 4 tot restitutie is beslist, kan verzocht worden aan de beheerder.

Het is aan de Belgische Staat en de Staat van herkomst om samen, door middel van een verdrag, de modaliteiten voor de teruggave van het goed te bepalen.

§ 2. Wat de reden ook is, als de teruggave niet onmiddellijk kan plaatsvinden en zolang het restitueerbaar goed niet materieel teruggegeven wordt aan de Staat van herkomst, wordt het bewaard in de museale collectie van de beheerder waar het zich bevindt op de dag waarop de beslissing tot restitutie wordt genomen. Gedurende deze periode behoudt het goed de garantie van onvervreemdbaarheid, onverjaarbaarheid en onbeslagbaarheid.

Tijdens deze periode wordt de Staat van herkomst betrokken bij de conservering, het beheer en de valorisatie van het goed.

Art. 6

La décision de restitution du bien restituable au profit de l'État d'origine, visée à l'article 4, sortit ses effets nonobstant toute disposition contractuelle contraire ou prescription acquisitive antérieure.

Art. 7

Le gestionnaire assure la transparence du processus de restitution et de retour et publie, sur son site internet, notamment les décisions de restitution des biens restituables.

Art. 6

De in artikel 4 bedoelde beslissing tot restitutie van het restitueerbaar goed aan de Staat van herkomst heeft uitwerking niettegenstaande andersluidende contractuele bepalingen of eerdere verkrijgende verjaring.

Art. 7

De beheerder zorgt voor de transparantie van het restitutie- en teruggaveproces en publiceert op zijn website in het bijzonder de besluiten tot restitutie van de restitueerbare goederen.